

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport
Vinx-locatie Vathorst (Amersfoort)

22 december 1998

869-107

ISBN 90-421-0443-0
Utrecht, Commissie voor de milieueffectrapportage.

2

commissie voor de milieueffectrapportage

Gemeenteraad Amersfoort
Postbus 4000
3800 EA AMERSFOORT

uw kenmerk
SOB/SB/ MI/S98052859

uw brief
16 september 1998

ons kenmerk
U781-98/vE/eh/869-106

onderwerp
Toetsingsadvies Vinex-locatie Vathorst
(Amersfoort)

doorkiesnummer
(030) 234 76 25

Utrecht,
22 december 1998

Met bovengenoemde brief stelde u de Commissie voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid een toetsingsadvies uit te brengen over het milieueffectrapport (MER) ten behoeve van de besluitvorming over Vinex-locatie Vathorst (Amersfoort). Overeenkomstig artikel 7.26 van de Wet milieubeheer (Wm) bied ik u hierbij het advies van de Commissie aan.

De Commissie hoopt met haar advies een constructieve bijdrage te leveren aan de besluitvorming. Zij zal gaarne vernemen hoe u gebruik maakt van haar aanbevelingen. Dit houdt in dat de Commissie graag te zijner tijd het bestemmingsplan en de evaluatiedocumenten krijgt toegestuurd.

mr. J.W. Kroon
voorzitter van de werkgroep m.e.r.
Vinex-locatie Vathorst (Amersfoort)

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport
Vinex-locatie Vathorst (Amersfoort)

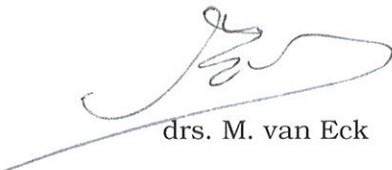
Advies op grond van artikel 7.26 van de Wet milieubeheer over het milieueffectrapport over
de Vinex-locatie Vathorst (Amersfoort)

uitgebracht aan de Gemeenteraad van Amersfoort door de Commissie voor de milieueffect-
rapportage; namens deze,

de werkgroep m.e.r. Vinex-locatie Vathorst (Amersfoort)

de secretaris

de voorzitter

drs. M. van Eck

mr. J.W. Kroon

Utrecht, 22 december 1998

INHOUDSOPGAVE

	Pagina
1. Inleiding	1
2. Oordeel over het MER	3
3. Toelichting op het oordeel	4
3.1 Beleidskader en milieutoetsingskader	4
3.2 Alternatieven	4
3.3 Resterende onzekerheden	4
3.4 Milieugevolgen	6
3.5 Evaluatieprogramma	9

Bijlagen

1. Brief van het bevoegd gezag d.d. 16 september 1998, waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen
2. Kennisgeving in Stadsberichten d.d. 30 september 1998
3. Projectgegevens
4. Lijst van inspraakreacties en adviezen

1. INLEIDING

De gemeente Amersfoort heeft het voornemen in het gebied Vathorst een nieuwe woonwijk te ontwikkelen, waarbij van een hoog ambitieniveau wordt uitgegaan voor het behartigen van het milieubelang en het voldoen aan andere kwaliteitseisen. De gemeente en een consortium van marktpartijen^{1]} vormen tezamen de initiatiefnemer voor Vathorst. Voor de locatiekeuze van Vathorst is in het kader van het Streekplan Utrecht reeds een milieueffectrapportage (m.e.r.) uitgevoerd. Het Streekplan werd vastgesteld in 1994. Omdat voor Vathorst een hoog ambitieniveau is geformuleerd en omdat de omvang van de stedelijke ontwikkeling substantieel groter zou kunnen worden dan in het streekplan is voorzien, heeft de initiatiefnemer besloten tot het toepassen van milieueffectrapportage^{2]} die in nauwe samenhang met het planvormingsproces wordt uitgevoerd.

Bij brief van 16 september 1998^{3]} is de Commissie voor de m.e.r. in de gelegenheid gesteld om advies uit te brengen over het opgestelde milieueffectrapport (MER). Het MER is op 15 september ter inzage gelegd^{4]}. Op 18 november heeft de Commissie aanvullende verkeersgegevens ontvangen met het verzoek om deze bij de toetsing te betrekken. De adviestermijn werd om die reden met vier weken verlengd. Het advies is opgesteld door een werkgroep van de Commissie voor de m.e.r.^{5]} De werkgroep treedt op namens de Commissie voor de m.e.r. en wordt verder in dit advies 'de Commissie' genoemd

Bij de toetsing heeft de Commissie de via het bevoegde gezag ontvangen inspraakreacties en adviezen betrokken over het MER^{6]}. Voor zover relevant in het kader van het advies wordt er met voetnoten naar verwezen^{7]}.

Op grond van de Wet milieubeheer^{8]} toetst de Commissie:

- aan de richtlijnen van het MER, zoals vastgesteld op 30 september 1997;
- op eventuele onjuistheden;
- aan de wettelijke regels voor de inhoud van een MER.

Tijdens de toetsing inventariseert de Commissie eerst of er tekortkomingen zijn in het voldoen aan de wettelijke vereisten en de richtlijnen en gaat zij na welke onderdelen van het MER in aanmerking komen voor een positieve vermelding. Vervolgens beoordeelt de Commissie de ernst van de tekortkomingen. Daarbij staat de vraag centraal of de benodigde informatie aanwezig is om het milieubelang een volwaardige plaats te geven bij het besluit over het bestemmingsplan.

-
- 1 Samenwerkingsverband tussen de gemeente en Bouwfonds Woningbouw bv, Heijmans Projectontwikkeling bv, Stichting Centrale Woningzorg, Thomasson-Dura bv, Wilma Bouw bv en Van Zwol bv.
  - 2 In bepaalde inspraakreacties wordt bediscussieerd of de m.e.r. voor Vathorst vrijwillig of verplicht is. Deze vraag acht de Commissie niet relevant nu de gemeente heeft besloten m.e.r. te doen. Zodra dit besluit is genomen is er geen verschil in procedure en status bij een verplichte of een vrijwillige m.e.r.
  - 3 Zie bijlage 1.
  - 4 Zie bijlage 2.
  - 5 Zie bijlage 3 voor de samenstelling van de werkgroep en andere projectgegevens.
  - 6 Wm, artikel 7.26, lid 2.
  - 7 Voor een lijst van de reacties zie bijlage 4.
  - 8 artikel 7.26, lid 1, 7.23 lid 2 en 7.10.

Is dat naar haar mening niet het geval dan betreft het een *essentiële tekortkoming*. De Commissie zal dan adviseren tot een aanvulling. Overige tekortkomingen worden in het toetsingsadvies opgenomen, voor zover ze kunnen worden verwerkt tot duidelijke aanbevelingen voor het bevoegde gezag. Deze werkwijze impliceert dat de Commissie zich in het advies tot hoofdzaken beperkt en niet ingaat op onjuistheden of onvolkomenheden van ondergeschikt belang.

2. OORDEEL OVER HET MER

De Commissie is van oordeel dat de **essentiële informatie aanwezig** is om het milieubelang een volwaardige plaats te kunnen geven in de besluitvorming over het bestemmingsplan. Het MER is goed leesbaar en het is inzichtelijk gehouden door het toe te spitsen op de hoofdlijnen.

In het MER en de diverse achtergrondrapporten wordt over allerlei milieuaspecten informatie gepresenteerd waarmee bij de totstandkoming van het ontwerp voor Vathorst rekening is gehouden. Diverse sprekers hadden liever gezien dat het MER was afgerond voorafgaand aan de ter visie legging van het voorontwerp-bestemmingsplan. Formeel is dat ook de juiste procedure. De Commissie constateert echter dat de informatie uit het MER reeds voldoende tot uitdrukking is gekomen in het voorontwerp-bestemmingsplan, zodat zij op inhoudelijke gronden geen bezwaren ziet tegen de ter visie legging van het MER bij het ontwerp-bestemmingsplan.

In het ontwerp voor Vathorst is op een goede manier ingespeeld op de potenties van het gebied. Aan de hand van de gegevens uit het MER zijn er op diverse punten voldoende mogelijkheden aangegeven om de negatieve milieueffecten van de aanleg van de nieuwe woonwijk te beperken en het vooraf gestelde hoge ambitieniveau te realiseren.

Bij de beoordeling van de milieuinformatie over twee punten heeft de Commissie lang stilgestaan. Het eerste punt betreft de externe auto-ontsluiting van Vathorst. Het tweede punt gaat over de mogelijke (recreatieve) uitstralingseffecten van de woningbouwlocatie op de polder Arkemheen. Beide punten vormden de hoofdmoot van de bespreking met het bevoegde gezag op 17 december 1998 over het MER aan de hand van een concept-toetsingsadvies.

Met betrekking tot de externe auto-ontsluiting heeft de gemeente toegelicht dat in de verdere planvorming een volwaardige tweede aansluiting van de locatie wordt uitgewerkt op de A1 bij Hoevelaken. Verder is op 3 december 1998 een m.e.r. voor de "werkstad" de Wieken/Vinkenhoef gestart, waarin deze ontsluitingsroute zal worden meegenomen. Die procedure biedt de mogelijkheid de milieugevolgen van deze tweede ontsluiting meer in detail uit te werken.

Wat betreft de recreatieve uitstralingseffecten van de woningbouwlocatie op Arkemheen constateert de Commissie dat deze in eerste instantie in het MER werden onderschat. Bij een verdere ontsluiting van de polder met bruggen, fietspaden en een vaarroute, zoals voorgesteld in het voorkeursalternatief en de Visie Regionale Groenstructuur Eemland en Vallei is de kans groot dat verstoring zal optreden van de in het gebied voorkomende (beschermde) vogels. In dat verband wijst de Commissie op de van toepassing zijnde beschermingsfor-

mules uit het Structuurschema Groene Ruimte en de Europese Vogelrichtlijn, zie hoofdstuk 3 voor nadere uitwerking. Dit gegeven, dat ook in diverse inspraakreacties naar voren wordt gehaald, dient bij de besluitvorming expliciet te worden betrokken.

- De gemeente heeft echter aangegeven de benodigde maatregelen te zullen nemen om te *“voorkomen dat de recreatiedruk op de natuurwaarden van Arkemheen toeneemt”*, getuige een motie van die strekking die inmiddels door de Gemeenteraad is aangenomen. Dat alles maakt de informatie in zijn totaliteit toereikend voor de besluitvorming over het voorliggende bestemmingsplan.

3. TOELICHTING OP HET OORDEEL

In dit hoofdstuk wordt het oordeel over het MER uitgewerkt aan de hand van de hoofdpunten die in de richtlijnen zijn aangegeven. Tevens worden enkele aanbevelingen gegeven voor de verdere besluitvorming.

3.1 Beleidskader en milieutoetsingskader

Het MER geeft een duidelijk overzicht van het vigerende beleidskader. De uitstekende wijze waarop de benodigde informatie in essentie en overzichtelijk is gepresenteerd, verdient navolging in andere MER'en.

Een goed bruikbare uitwerking van het milieutoetsingskader staat op een logische plek in het MER direct voorafgaande aan de beschrijving van de gevolgen.

3.2 Alternatieven

De range aan alternatieven die in het MER wordt behandeld, is beperkt tot het voorkeursalternatief en het meest milieuvriendelijke alternatief. De verschillen tussen beide alternatieven zijn niet groot⁹. Wanneer varianten zijn ontwikkeld rondom thema's, zoals gevraagd in de richtlijnen, dan komt dit niet zo duidelijk uit het MER naar voren. In m.e.r. bij ruimtelijke ordening op inrichtingsniveau ligt het echter voor de hand dat niet allerlei alternatieven, die uiteindelijk niet worden gekozen, tot in detail worden uitgewerkt. Een voorwaarde is wel dat wordt onderbouwd op grond van welke milieuargumenten het plan tot stand is gekomen. Daarnaast mogen er niet allerlei andere veel milieuvriendelijker inrichtingsmogelijkheden van het plangebied zijn, die niet in het MER zijn besproken. In het voorliggende MER wordt naar het oordeel van de Commissie aan beide randvoorwaarden voldaan.

De Commissie is het met de planopstellers eens dat de afstand tot het centrum van Amersfoort dusdanig groot is dat de ligging van de gebieden met hoge en lage dichtheden in Vathorst nauwelijks van invloed zal zijn op de vervoerswijze-keuze bij een bezoek aan de binnenstad. De situering van het nieuwe station, de route van het openbaar vervoer en vooral de specifieke gebiedskwaliteiten

---

9 Zie ook bijlage 4 reactie 4.

zijn daarom terecht bepalend geweest voor de zonering en de dichtheidsverdeling in het plangebied.

3.3 Resterende onzekerheden

In de richtlijnen is aangegeven dat het MER tevens kan worden gebruikt om uitsluitel te geven over onzekerheden die nog resteren bij de planvoorbereiding, zoals de omvang van de kwel, de haalbaarheid van het openbaar vervoer en het definitieve woningaantal. *“Waar mogelijk dient de informatie in het MER om deze onzekerheden te verminderen; anders moet het MER scenario's voor verschillende oplossingen bevatten.”*

Omvang van de kwel

Uit het Masterplan Water blijkt dat de kwelintensiteit in het plangebied beperkt is en ook beperkt zal blijven na uitvoering van het plan Vathorst. De waterkwaliteit van het centrale waterbassin zal dan ook in belangrijke mate worden beïnvloed door toestromend regen- en oppervlaktewater. Dat bepaalt (beperkt) tevens het voorkomen van kwelafhankelijke soorten in dat gebied.

Verkeer

Uit de diverse documenten komt voldoende duidelijk naar voren dat aan de randvoorwaarden voor de realisering van een nieuw station kan worden voldaan. De aanleg lijkt derhalve op grond van deze randvoorwaarden redelijk zeker. Een tweede station meer naar het zuiden is vooralsnog meer een ambitie dan een zekerheid, hetgeen overigens uit de stukken duidelijk naar voren komt.

De hoge ambitie met betrekking tot het aandeel van het fietsverkeer is onderbouwd ten aanzien van de daarvoor benodigde infrastructuur. Het is aannemelijk dat dit bij de verdere uitwerking van het plan nader kan worden geconcretiseerd.

Uit het MER en de achtergrondrapporten blijkt dat zowel op de aan te leggen infrastructuur voor hoogwaardig openbaar vervoer als op de systeemkeuze nog moet worden gestudeerd. De ambities zijn helder weergegeven, maar de (financiële) haalbaarheid is nog niet duidelijk. Overigens wordt bij de berekeningen wel aangegeven wat de consequenties zijn van een meer conventionele openbaar vervoer voorziening.

Gezien het verwachte relatief hoge aandeel van het externe verkeer per auto is de aansluiting op het autosnelwegennet en/of het overige hoofdwegennet belangrijk. In het MER is aangegeven dat congestieproblemen zullen optreden binnen de locatie indien slechts één aansluiting op het snelwegennet wordt voorzien op de A1 ten noordwesten van het knooppunt Hoevelaken. De wijze waarop deze problemen kunnen worden opgelost met een tweede ontsluitingsroute staat weliswaar in de achtergrondrapporten die horen bij het MER, maar is niet helder en samenhangend beschreven. De toelichting die de Commissie ontving op dit punt op 17 december nam de onduidelijkheid weg, zie ook hoofdstuk 2 van dit advies.

Definitieve woningaantal

In het MER wordt de optie tot doorgroei met 3000 woningen over de Laak heen inhoudelijk niet uitgewerkt. Terecht wordt gesteld dat een locatiestudie nodig is om deze uitbreidingsmogelijkheid te vergelijken en af te wegen ten opzichte van andere mogelijkheden in en rondom Amersfoort. De notitie "Milieukwaliteit niet verstedelijkte gebieden" (april 1998) geeft vast een inzichtelijke eerste oriënterende inventarisatie. In dit MER had aan de orde kunnen worden gesteld of een doorgroei ten noorden of ten westen van het huidige plangebied voor Vathorst de opzet en kwaliteit van de wijk zou beïnvloeden. De Commissie neemt aan dat de initiatiefnemer hiervan heeft afgezien, omdat de doorgroei over de Laak een gevoelig punt is. Door er te veel aandacht aan te besteden zou de indruk kunnen worden gewekt dat de keuze voor verdere doorgroei al is gemaakt. De gemeente heeft een uitgebreide overleg- en consultatieronde met alle betrokkenen toegezegd alvorens de besluitvorming over verdere uitbreiding te starten. Op grond van de conceptwijziging Besluit m.e.r. zal een (locatiekeuze-)m.e.r. moeten worden uitgevoerd, omdat de drempel van de m.e.r.-plicht voor woningbouw buiten de bebouwde kom op 2000 woningen komt te liggen. De informatie uit de notitie "Milieukwaliteit niet verstedelijkte gebieden" is, zoals daarin ook wordt aangegeven, nog te weinig specifiek om een locatiekeuze voor een nieuwe woningbouwlocatie op te baseren. Bij de besluitvorming over de verdere uitgroei van Amersfoort in de richting van Arkemheen zal dan tevens moeten worden ingegaan op alle stappen van de beschermingsformules uit het Structuurschema Groene Ruimte en de Habitat-/Vogelrichtlijn, zoals aangegeven in paragraaf 3.4 van dit advies.

Op grond van deze overwegingen concludeert de Commissie dat de onzekerheid over de verdere doorgroei in het MER en de achtergrondrapporten op dit moment voor het besluit over het bestemmingsplan Vathorst voldoende is behandeld.

3.4 Milieugevolgen

Arkemheen

In het MER wordt te weinig inzicht gegeven in de gevolgen van de toename van de recreatieve druk in de omgeving van het plangebied, in het bijzonder in de richting van de polder Arkemheen¹⁰. Het argument dat dit punt niet aan de orde is, omdat mogelijke oplossingen buiten het plangebied van Vathorst moeten worden gevonden en zelfs geheel of gedeeltelijk buiten het grondgebied van de gemeente Amersfoort is in het kader van milieueffectrapportage niet relevant. Artikel 7.35 lid 1 van de wet milieubeheer schrijft voor dat het bevoegde gezag bij het nemen van een m.e.r.-plichtig besluit rekening houdt "*met alle gevolgen die de activiteit waarop het besluit betrekking heeft, voor het milieu kan hebben*".

Het gegeven dat mogelijke milieugevolgen kunnen plaats vinden op het grondgebied van andere gemeenten kan juist een extra argument zijn om voldoende voorzorgsmaatregelen te treffen. Een deel van de verwachte recreatieve druk

---

10 Deze opmerking komt terug in reactie 2, 4 en 5 (zie bijlage 4) naar aanleiding van het MER. Overigens meent de Commissie dat het MER een correcte kaart geeft van de gebieden met beschermde status.

hangt immers samen met de mate waarin in of nabij het plangebied recreatieve mogelijkheden worden gerealiseerd.

Wanneer de Laak zal worden verdiept en verbreed, er een vaarroute zal worden gemaakt naar de randmeren begeleid met fietspaden in de polder Arkemheen, zoals voorgesteld in de Visie Regionale Groenstructuur Eemland en Vallei en het MER Vathorst, verwacht de Commissie dat een negatief uitstralingseffect zal optreden¹¹). Weidevogels, met name de kritische soorten als grutto, tureluur en de zeer zeldzame kempiaan die in Arkemheen voorkomen, zijn zeker in het broedseizoen bijzonder gevoelig voor verstoring. Ook wintergasten, waaronder de grauwe gans en de kleine zwaan, zijn gevoelig voor verstoring. De Commissie wijst er op dat er voor Arkemheen beschermingsformules van toepassing zijn, waarmee bij de besluitvorming over de inrichting van Vathorst en de besluitvorming over recreatieve ontwikkelingen in de omgeving van de polder rekening moet worden gehouden. De betekenis van de polder Arkemheen als kerngebied in de ecologische hoofdstructuur en als speciale beschermingszone op grond van de Europese Vogelrichtlijn (9/409/EG) wordt niet uitgewerkt in het MER Vathorst, maar wel is goed beschreven in het MER landinrichting Nijkerk-Putten en de aanvullingen daarop¹²). In het Structuurschema Groene Ruimte staat:

Het Rijksbeleid staat ingrepen en ontwikkelingen in en in de onmiddellijke nabijheid van de kerngebieden niet toe, indien deze de wezenlijke kenmerken en waarden van het kerngebied aantasten. Alleen bij een zwaarwegend maatschappelijk belang kan hiervan worden afgeweken. De aanwezigheid van een dergelijk belang wordt op basis van voorafgaand onderzoek vastgesteld. Hierbij moet tevens worden nagegaan of aan dit belang niet redelijkerwijs elders of op andere wijze tegemoet kan worden gekomen.

Tevens moet worden aangegeven welke fysieke compenserende maatregelen bij de alternatieven genomen kunnen worden, indien ook na het treffen van mitigerende maatregelen wezenlijke waarden worden aangetast¹³).

Verder is dus ook de Europese Vogelrichtlijn (9/409/EEG) van toepassing op Arkemheen, aangezien het behoort tot de belangrijke vogelgebieden in Nederland en voorkomt op de zogenaamde IBA89-lijst. Deze lijst vormt volgens het Europese Hof van Justitie het uitgangspunt bij het bepalen welke gebieden onder de Vogelrichtlijn vallen. Een EU-lidstaat kan eventueel van de IBA89-lijst afwijken, maar dat is alleen mogelijk met ornithologische criteria. Wanneer de Vogelrichtlijn van toepassing is, moet de gemeente bij de besluitvorming over het bestemmingsplan de Habitattoets (zie hieronder) uitvoeren.

Volgens de Habitatrictlijn geven bevoegde nationale instanties slechts toestemming voor een plan of project nadat zij op basis van een passende

-
- 11 Op basis van verstoringsafstanden uit diverse onderzoeken, zoals onder andere aangegeven in: Verstoringsgevoeligheid van weide- en watervogels. MLV literatuurrapport 14 (1986) en Waterrecreatie en weidevogels, Bos en recreatie nr. 13 en het MER Landinrichting Nijkerk-Putten.
  - 12 Zie ook het toetsingsadvies van 8 september 1998 van de Commissie over dat MER.
  - 13 Hierbij kan gebruik worden gemaakt van de volgende publicatie: Ministerie LNV, Directie Groene Ruimte en Recreatie: *Uitwerking compensatiebeginsel SGR*, oktober 1995.

beoordeling de zekerheid hebben gekregen dat het de natuurlijke kenmerken van het betrokken gebied niet zal aantasten" (art. 6 lid 3). Indien een plan of project, ondanks negatieve conclusies van de beoordeling van de gevolgen voor het gebied, bij ontstentenis van alternatieve oplossingen, om dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, toch moet worden gerealiseerd, neemt de Lid-staat alle nodige compenserende maatregelen om te waarborgen dat de algehele samenhang van Natura 2000 bewaard blijft" (art. 6, lid 4).

Op grond van deze beschermingsformules in het Structuurschema Groene Ruimte en de Habitat-/Vogelrichtlijn dienen bij alle besluiten over activiteiten in de omgeving van Arkemheen de volgende vraagpunten te worden behandeld:

- ① Bestaat er zekerheid dat de natuurlijke kenmerken van de polder Arkemheen niet worden aangetast?
- ② Als die zekerheid niet bestaat, zijn er alternatieve oplossingen die die zekerheid wel kunnen geven?
- ③ Bestaan er dwingende redenen van groot openbaar belang om het project te rechtvaardigen indien aantasting van de natuurlijke kenmerken plaatsvindt en bij "ontstentenis" van alternatieve oplossingen?
- ④ Welke mitigerende en compenserende maatregelen worden getroffen indien het project wordt uitgevoerd?

Alle stappen zullen gelden bij besluiten over het al dan niet mogelijk maken van een (recreatieve) ontsluiting¹⁴⁾ van de polder zelf. Aangezien de locatiekeuze van Vathorst reeds in een eerder stadium is vastgelegd, is stap vier alleen nog aan de orde bij de besluitvorming over de inrichting van (de noordelijke rand van) Vathorst. De noodzaak van de aanleg van de locatie hoeft niet meer te worden aangetoond.

- De Commissie adviseert bij de besluitvorming over Vathorst rekening te houden met een inrichting van de Laak en de oevers ervan waardoor de polder Arkemheen zo goed mogelijk wordt gevrijwaard van (recreatieve) uitstralingseffecten. Ervan uitgaand dat verdere ontsluiting van Arkemheen in het bijzonder door een vaarroute en fietspaden bij de hierboven gegeven beschermingsformules niet haalbaar zal blijken, dient verder te worden aangegeven welke gebieden (of eventueel alternatieve vaarroutes) zullen worden ontwikkeld om de recreatieve druk uit Vathorst dan op te vangen. Ook moet duidelijk worden wanneer deze worden gerealiseerd.

Hydrologische effecten

In een tweetal inspraakreacties¹⁵⁾ wordt aangegeven dat de geohydrologische gegevens in het MER ontoereikend zijn. De Commissie heeft echter behalve het MER ook de achtergrondrapporten over dit onderwerp bestudeerd. Zij verwacht dat de kritiek van de betreffende insprekers met deze rapporten wordt ondervangen. Uit de uitgevoerde studies blijkt dat door de verbreding en verdieping van de Laak de grondwaterstanden met circa 0,7m zullen dalen. De drainerende werking van de verbrede Laak en de aan te leggen grachten kan volgens het

---

14 De ontsluitingsmogelijkheden zouden naar het oordeel van de Commissie eerder moeten afnemen dan toenemen.

15 Zie bijlage 4 reactie 2, 3 en 5.

Masterplan Water Vathorst worden tegengegaan door het aanleggen van een stuw in het plangebied en een stuw bij de monding van de Laak in het Nijkerkernauw. In het MER wordt in het voorkeursalternatief uitgegaan van een stuw in het plangebied en een stuw bij de monding. De route moet dan bevaarbaar worden gemaakt door de aanleg van sluizen. In het meest milieuvriendelijke alternatief wordt uitgegaan van minder verdiepen van de Laak, maar het is onduidelijk hoeveel minder, alsmede of er dan toch een stuw komt. De Commissie verwacht dat dit wel nodig zal zijn. Duidelijk is dat de aanleg van stuwen de migratie van waterorganismen belemmert.

- Nog los van de verwachte negatieve uitstralingseffecten van een verbrede, verdiepte, bevaarbare Laak voor Arkemheen (zie hiervoor), adviseert de Commissie vanwege de hydrologische invloed de mate van verdieping van de Laak bij de besluitvorming aan de hand van de verrichte onderzoeken goed af te wegen. Een eventueel optredende verlaging van de grondwaterstand in de omgeving van het plangebied, met name de polder Arkemheen, zal immers grote negatieve gevolgen^{16]} hebben voor de natuurwaarden in dat gebied (de weidevogels).

Overige gevolgen

De overige gevolgen zijn naar het oordeel van de Commissie in grote lijnen conform het gevraagde in de richtlijnen aan de orde gekomen. De Commissie constateert dat in het MER de volgende gegevens ontbreken: verspreidingskaarten van biotopen, ruimteclaim parkeren, geluidgevoelige gebieden, andere geluidcontouren dan alleen de 50 dB(A), gegevens over de grondbalans. Zij is van oordeel dat een deel van deze gegevens impliciet in de planvorming zijn verwerkt en andere bij de verdere uitwerking aan de orde zullen komen. In verband met het laatste acht de Commissie het een positief punt dat er ter begeleiding van de verdere uitwerking een kwaliteitsteam zal worden ingesteld.

3.5 Evaluatieprogramma

In het evaluatieprogramma worden het monitoren van de gevolgen van een eventuele verbreding en verdieping van de Laak en het registreren van de uitstralingseffecten op Arkemheen niet expliciet genoemd. Dat onderzoek dient een belangrijk onderdeel te zijn van het evaluatieprogramma. Dat opent de mogelijkheid om, indien zou blijken dat die uitstralingseffecten toch ernstiger zouden zijn dan voorspeld, corrigerende maatregelen te nemen in aanvulling op de nu reeds voorgenomen beschermende maatregelen.

---

16 De Commissie verwijst hiervoor naar het toetsingsadvies van de Commissie over het MER Landinrichting Nijkerk-Putten d.d. 8 september 1998.

BIJLAGEN

bij het toetsingsadvies over het
milieueffectrapport Vinex-locatie
Vathorst (Amersfoort)

(bijlagen 1 t/m 4)

groen

07

BIJLAGE 1

Brief van het bevoegd gezag d.d. 16 september 1998 waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen

Postbus 4000
3800 EA Amersfoort
Telefoon 033 - 469 51 11
Telefax 033 - 461 07 10

Burgemeester en Wethouders

Aan de Commissie voor de milieu-effectrapportage
t.a.v. Mevrouw drs. M. van Eck
Postbus 2345
3500 GN UTRECHT

	Commissie voor de milieu-effectrapportage
ingekomen :	21 SEP. 1998
nummer :	1319-98
dossier :	069-39
kopie naar :	v.e./sc/pres/b.b./eh

Uw brief/kenmerk

--

Ons kenmerk
SOB/SB/MI/S98052859

Onderwerp
Toezending milieu-effectrapport Vathorst

Datum
16 september 1998

Geachte mevrouw Van Eck,

Op 15 september 1998 heeft het college van burgemeester en wethouders het milieu-effectrapport (MER) Vathorst aanvaard. Bij de aanvaarding is het MER aan de richtlijnen voor het MER Vathorst getoetst.

Gelet op de globaliteit van het bestemmingsplan geeft het MER, naar de mening van het college, een voldoende beeld van de gemaakte keuzen. Op enkele onderdelen worden in het MER nog onzekerheden aangegeven. In ons collegebesluit is al aangegeven dat wij deze onzekerheden bepalend achten voor de uiteindelijke milieukwaliteit van de verstedelijking. Gelet op de globaliteit van zowel het bestemmingsplan als het MER, alsmede de interactie die heeft plaatsgevonden tussen de stedenbouwkundigen en de opstellers van het MER, achten wij het voorliggende MER aanvaardbaar om de verdere procedure te doorlopen.

In het kort sta ik nog stil bij een aantal door ons college geplaatste kanttekeningen bij de inhoud van het MER. Voor het overige verwijs ik U naar de toelichting op ons collegebesluit en de inhoud van het MER.

Verkeer en mobiliteit

De initiatiefnemer gaat uit van een ambitieuze modal split. Uit het MER valt nog niet op te maken hoe de daarvoor noodzakelijke financiering en tracékeuze concreet gestalte zullen krijgen. Gelet op nog lopend onderzoek hiernaar, kan de gehanteerde modal split nog worden beïnvloed.

Duurzaamheid

Een aantal aspecten, waaronder duurzaamheid, moeten voor een belangrijk deel gestalte krijgen in de verdere uitwerking van het plan en de aanleg van de wijk. Daarbij zijn er nog veel onzekerheden die op dit moment alleen procedureel kunnen worden ingekaderd. De initiatiefnemer heeft aangegeven dat dit vorm krijgt via het instellen van een kwaliteitsteam. Wij hebben de initiatiefnemer gevraagd hieraan extra aandacht te besteden.

Inlichtingen bij
M.G.F. Hilte
tel. (033) 469 45 39

Bezoekadres
Molenstraat 2
Amersfoort

19

Volgvel
1 SOB/SB/MI/S98052859

Met ingang van 15 september 1998 is het MER gedurende vier weken ter inzage gelegd. Deze terinzagelegging vindt gelijktijdig plaats met die van het ontwerp bestemmingsplan Vathorst. Wij zullen u op de hoogte brengen van de ingebrachte zienswijzen op het MER.

Ik hoop U hiermee voldoende te hebben geïnformeerd en zie uw reactie met belangstelling tegemoet.

Hoogachtend en met vriendelijke groeten,
burgemeester en wethouders van Amersfoort,
de secretaris, de burgemeester,

bijlage(n)
MER Vathorst
Diverse achtergronddocumenten

c.c.
Inspectie Milieuhygiëne t.a.v. dhr. Bussemaker
LNV Directie Noordwest t.a.v. dhr. Grijns
F. van der Horst/W. van Veelen (OBV)
J. van Haeren (DHV)

BIJLAGE 2

Kennisgeving van de ter inzagelegging van het MER in Stadsberichten d.d. 30 september 1998

WET MILIEUBEHEER
Milieu-effectrapport Vathorst

Inleiding
Voor het bestemmingsplan Vathorst zijn de gevolgen voor het milieu onderzocht en beschreven in een milieu-effectrapport (MER). Het MER bevat de milieuarargumenten die ten grondslag liggen aan de inhoud van het bestemmingsplan. Het MER is opgesteld aan de hand van door de gemeenteraad vastgestelde richtlijnen voor het MER.
Het MER ligt samen met het bestemmingsplan, vanaf 15 september 1998 gedurende vier weken ter inzage in de informatiewinkel van het stadhuis. Gedurende deze termijn is eenieder in de gelegenheid om schriftelijk te reageren op het MER. Uiteraard kan iedereen die zienswijzen inbrengt verzoeken om zijn/haar persoonlijke gegevens niet bekend te maken.

Mondelinge zienswijze/openbare zitting
Behalve schriftelijk, kunt u ook mondeling reageren op het MER. Hiervoor wordt op 13 oktober 1998, door de gemeente, een openbare zitting georganiseerd. De zitting begint om 19.00 uur op het stadhuis, Stadhuisplein 1 te Amersfoort.
Uw opmerkingen worden verwerkt in een verslag/reactienota. Een afschrift van dit verslag wordt eveneens toegezonden aan de Commissie voor de milieu-effectrapportage, de regionale inspecteur voor de milieuhygiëne en de regionale directeur van het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij.

Nadere informatie
Voor nadere informatie over bovenvermelde openbare zitting kunt u contact opnemen met de heer M.G.F. Hille van de afdeling milieu van de gemeente Amersfoort, tel. (033) 469 45 39.

BIJLAGE 3

Projectgegevens

Initiatiefnemer: gemeente Amersfoort en consortium van marktpartijen

Bevoegd gezag: gemeenteraad Amersfoort

Besluit: vaststellen van een bestemmingsplan

Categorie Besluit m.e.r.: C11.0

Activiteit: ontwikkelen van een woonwijk van ongeveer 10.000 woningen en 60 ha voor kantoren en bedrijven in het gebied Vathorst

Procedurele gegevens:

kennisgeving startnotitie: 15 maart 1997

richtlijnenadvies uitgebracht: 20 mei 1997

richtlijnen vastgesteld: 30 september 1997

kennisgeving MER: 15 september 1998

toetsingsadvies uitgebracht: 22 december 1998

Bijzonderheden: Voor de locatiekeuze van Vathorst is in het kader van het Streekplan Utrecht reeds een m.e.r. uitgevoerd. Het Streekplan werd vastgesteld in 1994. Omdat voor Vathorst een hoog ambitieniveau is geformuleerd en omdat de omvang van de stedelijke ontwikkeling substantieel groter zou kunnen worden dan in het streekplan is voorzien, heeft de initiatiefnemer besloten tot het toepassen van milieueffectrapportage die in nauwe samenhang met het planvormingsproces wordt uitgevoerd. De m.e.r. wordt door de gemeente gezien als een (eerste) stap in het proces van bewaken en veiligstellen van de milieu-, energie- en duurzaamheidsaspecten in de planvorming en realisatie. Het MER zal daarom voor het vervolgproces ook een monitoringprogramma met toetsingscriteria aanreiken.

Bij de toetsing oordeelde de Commissie dat de essentiële informatie aanwezig is om het milieubelang een volwaardige plaats te kunnen geven in de besluitvorming over het bestemmingsplan. In het MER en de diverse achtergrondrapporten wordt over allerlei milieuaspecten informatie gepresenteerd waarmee bij de totstandkoming van het ontwerp voor Vathorst rekening is gehouden. Wat betreft de recreatieve uitstralingseffecten van de woningbouwlocatie op Arkemheen constateert de Commissie dat deze in eerste instantie in het MER werden onderschat. In dat verband wijst de Commissie op de van toepassing zijnde beschermingsformules uit het Structuurschema Groene Ruimte en de Europese Vogelrichtlijn. Dit gegeven, dat ook in diverse inspraakreacties naar voren wordt gehaald, dient bij de besluitvorming expliciet te worden betrokken. De gemeente heeft echter aangegeven de benodigde maatregelen te zullen nemen om te voorkomen dat de recreatiedruk op de natuurwaarden van Arkemheen toeneemt. Een motie van die strekking is door de Gemeenteraad aangenomen. Dat alles maakte de informatie in zijn totaliteit toereikend voor de besluitvorming over het voorliggende bestemmingsplan. De invloed op de natuurwaarden in Arkemheen dient naar het oordeel van de Commissie ook gemonitord te worden via het evaluatieprogramma.

Samenstelling van de werkgroep:

mr.dr. H.J.A.M. van Geest

ir. W.H.A.M. Keijsers

ir. B.N. de Koning

mr. J.W. Kroon (voorzitter in de toetsingsfase)

J.C.J. Lammers (voorzitter tijdens het vooroverleg)

dr. A.H. Prins

Secretaris van de werkgroep: drs. M. van Eck.

BIJLAGE 4

Lijst van inspraakreacties en adviezen

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cie. m.e.r.
1.	981012	Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek (ROB)	Amersfoort	981027
2.	981007	Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, Directie Noordwest	Diemen-Zuid	981027
3.	981011	Onderzoeks- en Adviesbureau Melchior	Amersfoort	981027
4.	981009	Het Comité Verontruste Nijkerkers/Arkemheen & de Stichting Natuur en Milieuzorg Noord West Veluwe	Nijkerk	981027
5.	981012	Staatsbosbeheer Verslag hoorzitting	Arnhem	981106

25

